

νική μετάφρ.) Ἀφόντις τὰ 1871 ἐτυπώθηκε ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Βερνάρδου Schmidt «Ἡ ζωὴ τῶν νεοελλήνων καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα» (Volsleben der Neugriechen und das Hellenische Albertum), ποῦ κατὰ δυστυχίαν δὲν τὸν ἀκολούθησε ὁ δεύτερος, ἔπαψε ἡ συστηματικὴ γενικὴ περιγραφὴ τῆς πλούσιας καὶ διδαχτικῆς ὕλης, ποῦ περιέχει ἡ ζωὴ τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ. Περιγραφὰς τοπικὰς γιὰ ὀρισμένους τόπους κατέχομε βέβαια πολλές, π. χ. γιὰ τὴν Ἡπειρὸν τοῦ Πολίτη, γιὰ τὴν Κύπρον τοῦ Σακελλαρίου, γιὰ τὴν Κρήτην τοῦ Γιανναράκη τοῦ Schmidt καὶ ὅλας «Τὸ νησί τῆς Ζάκυνθος, πράξεις καὶ μέλητες» (Die Insel Zakynthos, erlebtes und erforschtes) καὶ τοῦ Karl Dieterich οἱ ἐξαιρετικὲς ἐργασίαι πρέπει νὰ μνημονευτοῦν στὴν πρώτη γραμμῆ. Ἀλλὰ ἡ σπουδὴ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ δὲν ἐπροόδεψε τόσο στὸν τόπο μας, ὅσο ἔπρεπε, μ' ὅλας τὰς ἐνεργητικὰς ἐργασίαις τοῦ Krumbacher, τοῦ Thumb, τοῦ Schmidt, τοῦ Dieterich, τοῦ Kretschmar, καὶ ἀλλοῦν. Πάντα ὅμως ἡ θέσις μας εἶνε καλῆτερη παρὰ τῆς Ἀγγλίας καθὼς ἀποδείχνει τὸ συγκινητικὸν παράπονον τοῦ ἐξοχου W. H. D. Rouse, στὴ γενικὴ σύναξη τῆς Ἀγγλικῆς Ἑταιρίας τῆς Λαογραφίας (Folk Lore Society).—Τὸ ποίημα ἐνὸς νεοελλήνου ἄς χρησιμώμεν γιὰ παράδειγμα, πῶς ἡ νεοελληνικὴ ποίηση ἀξίζει μεγαλῆτερη προσοχήν.

Ἄφτὰ λέγει ὁ ξένος κριτικὸς γιὰ τὴ μελέτη τῆς γλώσσας μας, τῆς ποιήσεώς μας καὶ τοῦ λαοῦ μας στὴ Γερμανίαν· ἐμεῖς ὅμως πρέπει νὰ προσθέσομε πῶς εἶνε χρεῖα ν' ἀνιῶμε οἱ ἴδιοι τὰ μάτια καὶ νὰ σπουδάξομε τὸν ἑαυτὸν μας· καὶ ν' ἀναδειξομε στὸν ἄλλο κόσμον οἱ ἴδιοι τί εἶνε ἀληθινὴ Ρωμησοῦνη, ποῖα εἶνε τὰ ποιητικὰ αἰσθητάματα τοῦ λαοῦ μας, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀπάνου σ' ὅλους τοὺς ἄλλους τοῦ κόσμου. Τώρα εἶνε καιρὸς νὰ πᾶψι στὸν τόπον μας ἡ ἀριστοκρατικὴ καταρρόνια γιὰ ὅ,τι εἶνε ἀληθινὰ ἔθνικόν, γιὰ τὴ γλῶσσαν καὶ τὰ συστήματα τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου, πῶς εἶνε τὸ μόνον χτῆμα μας γιὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιότητα, ἡ δοξασμένη καὶ τρισμακάρια, ἀπέθανε, «ἀπέθανεν ἐφ' ἄπαξ».

Ὅσο γιὰ τὴ Γερμανικὴν μετάφραση τοῦ σονέτου τῆ βρισκομε ἀληθινὰ ἀξιόλογη. Ὁ μορφωμένος Γερμανός, μεταχειρίζεται μὲ σπάνια δεξιότητα τὸν ἰταλικὸν ἐντεκασύλλατον, καὶ καταφέρει νὰ δώσει στὴ μετάφραση ὅλας τὰς λεπτὰς ιδέας τοῦ θαυμαστοῦ κείμενου χωρὶς ν' ἀλλάξῃ τὴ μορφήν. Ἡ Λήθη γερ-

μανικὰ μένει σονέτο. Καὶ ἔχει μόνον τὴ μορφήν ἀλλὰ καὶ τὸ ρυθμὸν καταφέρει, τονίζοντας τὴ πρώτη συλλαβὴ τοῦ α', ε', θ' καὶ ια' στίχου—πρᾶγμα ἀκανόνιστον γιὰ τὴ γερμανικὴν ποίηση—φανερὰ ὅμως ἐπιτηδες καμωμένο.

Ὁ ἀναγνώστης εὐκόλως τοῦ συγχωρεῖ μίαν μικρὴν ἀνωμαλίαν στὴ ρίμνα, ὅτι δηλαδὴ στὰ τετράστιχα δὲν ἀκολουθεῖ τὸ νόμον τοῦ ἰταλικοῦ σονέτου καὶ ἀκόμα εὐκολώτερα, ὅτι μεταφράζοντας ἀλλάζει τὸν πληθυντικὸν σ' ἐνικόν: «Καλότυχος» λέει αὐ νεκρός..»

Ἐμεῖς ὡς τόσο πρέπει νὰ χρωστοῦμε χάριν τοῦ καλοῦ Γερμανοῦ ποῦ ἐκόπιασε γιὰ νὰ γνωρίσει τοῦ τόπου τοῦ ἑαυτοῦ ἀπὸ τὰ τελειότερα δημιουργήματα τῆς φιλολογίας μας, καὶ νὰ εὐκνηθοῦμε πῶς δὲ θὰ σταματήσῃ τὴν εὐγενικὴν του ἐργασίαν, ἀλλὰ ἑξακολουθώντας τὴν, θὰ φανερώσῃ στὸν τόπον του καὶ ἄλλα μαργαριτάρια τῆς ποιήσεώς μας π. χ. τὰ ἐπίλοιπα σονέτα τοῦ κ. Μ., ἢ τὰ ὑψίστα ποιήματα τοῦ Γρυπάρη ποῦ εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας. Ἄλλοι καὶ ὅλας ἀληθινὰ φιλέλληνας ἄς τὸν μιμηθοῦν.

Ἔτσι ὁ τόπος μας ποῦ τὸν κακοσυσταίνει τόσο ἡ φαυλόβια πολιτικὴ, καὶ ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, θᾶξει νὰ ἐπιδείχνῃ τουλάχιστον κατὰ τὸν πολιτισμένον κόσμον καὶ τὸ κατὰ ἀφ' ἑαυτοῦ εἶνε ἔργο τῶν περιφρανημένων, τῶν βρισμένων, τῶν μαλλιαρῶν, δημοτικιστῶν.

K.

ΤΟ ΝΗΣΑΚΙ

Λίς κ' ἡ θάλασσα κοιμάται
Μέσ' εἰς τῆς γῆς τὴν ἀγκαλίαν.

Σολωμός.

Στὴν ἀγκαλίαν τῆς θάλασσας κοιμάται ἓνα νησάκι,
Εἶναι κατάφυτον ἀπὸ ἰτιές, ἰτιές ποῦ πάντα κλαῖνε.
Στὰ γαλανὰ τὰ κύματα γλυστροῦν μικρὰς βαρκούλες
Μὲ τὰ λευκά τους τὰ παννία σὰν ἄσπρες πεταλούδες.
Μίση, στὴ μέση τοῦ νησιοῦ, εἶναι ἓνα μαῦρον μνημα
Ποῦ τὸ σκεπάζουν οἱ ἰτιές μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά τους.
Πουλὰ ποτὲ δὲ κλαίδοῦν, πουλιὰ φωνίαι δὲ κάνουν,
Μονάχα οἱ γλάροι στὴ νοτιὰ περνοῦν μοιρολογώντας.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

λάγει καὶ τὴν κραεῖ μέσα στὸ σπῆτι. Ἐκεῖνη τρικυμίζεται μ' ἓναν ἀπελπισμένον ἀναστεναγμὸν, στηθοδέρνει τὰ μικρὰ τῆς χεῖρα μὲς τὸ γλυκοβράδιον εἰς ἐκεῖνο καὶ περνάει τὸ χατῆλι τῆς θύρας τῆς.

Τὰ λωλὰ ὄνειρα τῆς νιότης καὶ τῆς ζωῆς παλέθουν ἀνήμερα στὸ μυαλό τῆς καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ρίχνεται στὸ χαγιατί φρενιασμένη.

Σ'.

Οἱ παραφορτωμέναις μιλίαις σειοῦνται ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ καθὲς δειλινὸν τὰ γλυκόμηλα πτῶνουνται χλωμοκόκκινα στὴ γῆς. Τὰ ἄνθη χωριατόπουλα τρουπώνουν κάτω ἀπὸ τοὺς φράχτες ποῦ εἶναι τριγύρω καὶ σκυμένα γλήγορα γλήγορα ἐρχονται, τὰ μαζώνουν καὶ τὰ βάζουν μέσα στοὺς κόφους· ἡ ζωσμένη γαλαζία ποικιλίαι των φουσκώνει ὀλόγυρα καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ γελούμενα πρόσωπα παίρνουν τὸ βαθὺ χαντάκι καὶ κρύβονται στὴ μεγάλη καλαμικὴ γιὰ νὰ τὰ φᾶνε.

Τοῦ κάκου ἡ γριά Μάμηνα βάζει τὴ Ρουμπίνα νὰ τὰ φυλάγῃ· ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ λέει τίποτα καὶ τὰ πονηρὰ παιδιὰ τὴν ἐσυνήθισαν τώρα καὶ δὲ φοβοῦνται.

Κάποτες ἡ γριά μοναχὴ τῆς, σὰ δὲ κοιμάται τὸ γίωμα ποῦ τὸ ἠλιόκαμα βράζει, παίρνει καὶ

πλέχει σὲ καμὴ ἀγκωνὴ στάπασκια τοῦ περιβολιοῦ τῆς. Τὰ καταλαβαίνει ἀπὸ μακρὰ νὰ μαθίζου πῶς ἀπ' τὰ παλιούρια τοῦ φράχτη καὶ κουνάει τὸ τσουλουφισμένον κεφάλι τῆς, ἐνῶ μὲ τὸ χεῖρ ἀδράχγει μίαν μαγγούρα ποῦ τὴν ἔχει περᾶμερα.

Ἐκεῖνα γροθιάζουν τὰ χεῖρα, τὰ χτυπᾶνε τὸ ἓνα πᾶνον στὸ ἄλλο καὶ τὴ σκανιάζουν· ὅταν ἡ βάρβα τὰ κυνηγᾷ, βγάζουν τὴς γλώσσας των ὄζω καὶ λένε ἀπὸ τὸν ἀντίπερα ὄχτον.

«Ἡ Ρουμπίνα τί κάνει, γριά Μάμηνα;» — «Δὲν ἀδειάζει· πλένει πιάτα», ἀπολογιέται ἡ γριά φαφούτω μὲ θυμὸν καὶ ἀρχίζει νὰ φτῖνει στὸν ἀέρα.

«Ἐχω καθρέφτη», λέει ἓνας· ἀπᾶνε στίς στεγνωμέναις μπάρβες γιὰ νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὴς τρύπιες ὄχτιες των καμὰ πλιαγκούρα;» — «Ὅχι!» φωνάζουν ἄλλοι. «Πᾶμε στὴν παλιὰ κουφάλα κοντὰ στὰ βατόμουρα καὶ νὰ παραμανέψουμε τὸ σκαντσόχοιρον καὶ νὰ τὸν πιάσομε· θὰ τὸν χορέψουμε στὸ ταψί».

Καὶ χάνονται πέρα τρεχάτα.

Ἡ Ρουμπίνα σκαρφαλωμένη πᾶνον στὴ μάβρη σκαμνιά, τὰ γλέπει ὅλα καὶ ξεκαρδίζεται σὲ ἄγρια καὶ παράξενα γέλια. Ἀρχινᾷ πάλι νὰ καταγουλιάζει τὰ μούρα καὶ βάζει τὰ κροδαχτύλια καὶ τὰ χεῖλια τῆς μὲ τὸ μάβρον ζουμί των. Ὑστερα σφίγγει τὴν κοιλίαν τῆς δυνατὰ μὲ τὰ χεῖρα ποῦ, κάτου ἀπ'

Ο ΟΥΓΟΛΙΝΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὸ 152 φύλλο)

Τὰ παιδιὰ εἶναι ἀνήλικα, ξένα ἀπὸ πολιτικὸς ἀγῶνας καὶ πάθη, ἀμύλια στὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς, ποῦ βρίσκονται ἐκεῖ μέσκα καὶ τὸ γιὰ τὸ δὲν τὸ ξέρουν. Τὸ ἰδεῶδες αὐτῆς τῆς νέας ἡλικίας εἶναι ἡ γαλήνη τῆς ζωῆς. Στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ εἶναι πάντα κάτι ποῦ γελᾷ, μίαν ἐσωτερικὴν χαρμωσύνην ποῦ φανερώνεται στὰ κηχρὰ καὶ γλυκὰ του πιθῆματκ. Ἡ παρουσίαν τοῦ γελᾷ τὴν ἀνθρώπινον τραγωδίαν, καὶ ἀμυλᾷ τὰ ζαρώματα τοῦ προσώπου τοῦ Goetz, ὅταν γυρίζοντας ἀπὸ τῆς μάχης παιδιάζει μὲ τὸ παιδί του, καὶ κάνει τὴν Ἄνδρομάχη νὰ γελᾷ μέσκα στὰ δάκρυα, γελωκλαίοντας, δαιμονίον γελᾷσασα, κηχρὰ λέγει ὁ Ὀμηρος. ὅταν βλέπῃ τὸ βρέφος τῆς νὰ τὸ χορεύῃ ὁ πατέρας. Τέτοια εἶναι τὸ ἄδολον ἰδεῶδες τοῦ παιδιοῦ, τὸ γαλήνιον ἰδεῶδες τοῦ Ὀμήρου. Τὸ παιδί εἶναι δίχως συνείδησι, δίχως ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν τὸ αἴριον, ποῦ κηχτρῶγει ἐμᾶς καὶ μὲς τῆς τρικυμίας τῆς ζωῆς μὲς ἀρᾷ καὶ νὰ προσηλώνουμε τὸ βλέμμα σ' αὐτὴν τὴν εἰρήνην. Ἄν ὅμως ἡ τρικυμία φοβερίζῃ καὶ νὰ κηχτριπῇ τὴν κηχμένην κηχτὴν κηχρὴ τὴν ἀθῶν; Τότε δὲν εἶναι τίποτε τόσο παθητικὸν ὅσο ἡ θλιβερὴ τούτη θέσις. Ὅσο λιγώτερον ἔχει τὸ παιδί συνείδησιν τοῦ κηχδύνου, τόσο εἶναι ὁ σπαραγμὸς μεγαλῆτερος. Βάνουμ' ἐμεῖς τὸν ἑαυτὸν μας στὴ θέσιν του, γινόμεσθ' ἐμεῖς ἡ συνείδησίν του, καὶ συλλογίζομασθε τρέμοντα τὰ κηχρὰ ποῦ τὸ φοβερίζουν. Ἡ ἀθῶότης του εἶναι θηροῦς πρὸς αὐτὰ μίαν ἀσυνκίθητην εἰρωνείαν. Εἶδα ἐγὼ ἓνα παιδί νὰ παιγνιδίζῃ μὲ τὸ ροῦχο τοῦ νεκροκρεββάτου, ὅπου ὕστερ' ἀπὸ ἓνα λεπτὸν ἔπρεπε νὰ κηχπλώσων τὸν πατέρα του, καὶ ἓνα ἀνθρώπον τοῦ λαοῦ νὰ σπογγίζῃ τὰ μάτια του καὶ νὰ λέγῃ κηχμένο παιδάκι! Καὶ ἦσαν αὐτὸς ἓνας ἀδιάφορος θεατῆς· καὶ ἂν ἦταν θεατῆς ὁ πατέρας, ὁ πατέρας ποῦ ξέρει πῶς ἔχει νὰ κηχθῆται αὐτὸς καὶ τὰ παιδιὰ του, καὶ αὐτὰ δὲν τὸ ξέρουν; Εἶναι τούτη ἡ θέσις τοῦ Ουγολίνου. Προβάλλει μίαν διαφοράν, ἓνας συνερισμὸς κηχτῶν καὶ κηχθημάτων, ἐκεῖνος ὁ δεισμὸς ὅταν ἀνδρῶζει τὸ δρᾶμα. Καὶ τὸν βλέπετε δυνατὰ σκαλισμένον μὲ ἄπειρον σπλάχνον

*) Δρᾶμα τοῦ Goethe.

τὰ κηχμάμενα· τὴν βυζιά, μέρα μὲ τὴν μέρα φουσκῶνει πῶτερον. Χορτατὴ ληγίζει ἓνα κηχνᾶρι καὶ γλιστράει μ' ἀφ' ἑαυτοῦ διαλέγει ἀνάμεσα στὰ ἀγροχόρτα ἀρμένια, τὰ κηχμαίει στὸν ἀσκημισμένον καὶ κηχλακὸν λαῖμόν τῆς, καὶ σὰν τὴ σπῆθα γίνεται ἀφαντὴ ἀνάμεσα στίς μηλιές καὶ στὰ καλάμια πέρα.

Ὅσα φτάνει στὸ καλυθόσπιτον, σφαλνᾷ τὴ θύραν καὶ τὰ κηχνάτια καὶ καθοῦμενη τρίβει στὰ μαγούλα, ποῦ ἔχασαν τὴν προσητερινὴν ἀσπράδα τους, φύλλα λεβάντας γιὰ νὰ ἐδωδιάζων ἰσιάζει σ' ἓνα σπασμένον παλιὸν καθρέφτην τὰ θηκῆ καὶ κηχγυμένα πρὸς τὰ κάτου ἀσυγκηχτῆτα σὰν ἀγροῦδατα κηχλλιά τῆς καὶ σκύπτει τὴν μέση μπροστὰ σὲ μίαν κηχραμῆδα τοῦ σκεβρωμένου παραθυριοῦ γιὰ νὰ ἰδεῖ στὸ δρόμον ὄζω περιμένει ἀκόμα μὲ σαλεμένα μυαλὰ νὰ περᾷ σὲ ὁ ἀφαντὸς κηχνηγός. Λέει σιγᾷ·

«Σὰ θὰ περᾷει μὲ τὸν ἀνεμον, θὰ πεταχτῶ καὶ θὰ κηχμαστῶ μὲ τὰ δύο μου χεῖρα στὸ δυνατὸν τοῦ λαῖμό... Ὅθ κηχίσω τὰ κηχτια καὶ δὲ θὰ γλέπω ποῦ θὰ μὲ πᾶει... Ὅθ κηχίσω μονάχα τὰ δύο του σκυλιὰ νὰ γηκθίζων ἀπὸ κηχρὰ, πηδῶντας δεξιά καὶ κηχρὰ μὲς, καθὼς θὰ τρέχουμε σὰν ἓνα σῶννερον τοῦ κηχλοκαίριου... Στὸ κηχγεμῆνον παλάτι ποῦ τὸ θεμελιώσαν στὰ παλιὰ τὰ κηχρὸν οἱ Δρακόντοι θὰ φτάσομε... Ὁ καλὸς μου ὄλον θὰ τοὺς πολεμήσει· καὶ θὰ